

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ, КРЕСЛЕННЯ ТА КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧІНИ
ФАКУЛЬТЕТ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

UNIWERSYTET OPOLSKI INSTYTUT NAUK PEDAGOGICZNYCH
ПІВДЕННО-СХІДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛІВСТВА НОРВЕГІЯ
УНІВЕРСИТЕТ М. ЖЕШУВ РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА
УНІВЕРСИТЕТ М. УМЕО КОРОЛІВСТВО ШВЕЦІЯ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

X Міжнародної науково-практичної конференції
пам'яті академіка Дмитра Олександровича Тхоржевського

«ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЇ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

28 травня 2021 року, м. Київ

Київ, 2021

УДК 377.09(082)

Т 78

Укладачі: д.пед.н, проф. Д.Е. Кільдеров, к.пед.н., проф. І.С. Голяд

Рецензенти:

М.Б. Євтух – д.пед.н., професор кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, дійсний член Національної академії педагогічних наук України

В.М. Мадзігон – д.пед.н., професор, радник директора Інституту обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України, академік Національної академії педагогічних наук України

Рекомендовано Вченою радою ІПФ

Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

(протокол № 9 від 26 травня 2021 р.)

Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка Д. О. Тхоржевського «Трудове навчання та технології: сучасні реалії та перспективи розвитку» (28 травня 2021 р.) / за заг. ред. Д. Е. Кільдерова. Київ, 2021. 152 с.

Матеріали конференцій відображають актуальні проблеми підготовки вчителя трудового навчання та технологій, педагога професійного навчання, актуальні проблеми графічної підготовки в освіті, освітні інновації, педагогічні технології у формальній, неформальній, інформальній освіті.

Для студентів вищих педагогічних і технічних навчальних закладів, магістрів, аспірантів, докторантів, учителів трудового навчання, технологій, креслення, педагогічних працівників інженерно-педагогічних навчальних закладів, закладів системи післядипломної педагогічної освіти, професійно-технічних навчальних закладів.

©Інженерно-педагогічний факультет, 2021

©НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ, КРЕСЛЕННЯ ТА КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

UNIWERSYTET OPOLSKI INSTYTUT NAUK PEDAGOGICZNYCH
ПІВДЕННО-СХІДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛІВСТВА НОРВЕГІЯ
УНІВЕРСИТЕТ М. ЖЕШУВ РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА
УНІВЕРСИТЕТ М. УМЕО КОРОЛІВСТВО ШВЕЦІЯ

ПРОГРАМА

X Міжнародної науково-практичної конференції
пам'яті академіка Дмитра Олександровича Тхоржевського

«ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЇ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

28 травня 2021 року, м. Київ

Київ, 2021

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ УЧАСНИКІВ

X Міжнародної науково-практичної конференції
пам'яті академіка Дмитра Олександровича Тхоржевського
«ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЇ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

28 травня 2021 року, м. Київ

ЗМІСТ

Агалець І. ІНСТРУМЕНТИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУПРОВОДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОСВІТЯН.....	29
Бербец В. ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ШКОЛЯРІВ ЯК ВАЖЛИВА ЛАНКА У ЖИТТЄВОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ	34
Бербец Т. ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОСТІЙНОЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ	37
Борисова Т. ЕРГОДИЗАЙН-ПРОЄКТИ У ЗМІСТІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ.....	41
Голіяд І. Тропіна М. ЦИФРОВИЙ СУПРОВІД ПРОЄКТНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	44
Вітрук О. ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ	49
Деденєв О. НАВЧАННЯ ШЕСТИКЛАСНИКІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ РОЗУМІННЮ ГРОМАДЯНСЬКИХ НОРМ І ЦІННОСТЕЙ ЗА КОНЦЕПТУАЛЬНИМИ ЗАСАДАМИ ПОВЕДІНКОВОЇ ТЕОРІЇ ОСОБИСТОСТІ	52
Дубова Н. САМОКОНТРОЛЬ І САМООЦІНКА У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ	55
Кільдерова Л. ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИЗАЙН У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ	58
Колісник Є. МЕТОДИКА РОЗКРИТТЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РИС УЧНІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ЗА КОНЦЕПЦІЄЮ ОСОБИСТІСНОГО ПІДХОДУ В ТЕАТРАЛЬНІЙ ПЕДАГОГІЦІ К. СТАНІСЛАВСЬКОГО	61
Кравченко Л. УПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	65
Куратнік Т. РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ У КОНТЕКСТІ ЇХ ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ	68
Кучменко О. Немченко Ю. ОРГАНІЗАЦІЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ З ХІМІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	75

*Віталій Бербец,
к.пед.н., доцент,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини*

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ШКОЛЯРІВ ЯК ВАЖЛИВА ЛАНКА У ЖИТТЄВОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ

berbec1977@ukr.net

Період навчання у старших класах співпадає за часом з виникненням перед школярами проблеми подальшого життєвого, зокрема – професійного шляху. Вибір професії передбачає проходження певних етапів вікового розвитку, який полягає у переході від безпосереднього, імпульсивного прийняття відповідного рішення до вибору, що базується на співставленні сукупності значущих зовнішніх та внутрішніх факторів. Зміни психологічних аспектів у процесі вибору професії обумовлені не лише розвитком та становленням особистості учня, але й зміною його соціального статусу. В старших класах для більшості учнів проблема вибору майбутньої професії вже набуває актуальності та соціальної значущості: наближається закінчення навчання, постає питання про визначення свого місця в суспільстві, зокрема в трудовій діяльності.

Метою нашої публікації є характеристика чинників, які впливають на професійне самовизначення.

Проблема підготовки підростаючого покоління до свідомого професійного самовизначення є предметом дослідження багатьох дослідників. Так, психолого-педагогічні аспекти підготовки молоді до свідомого вибору професії проаналізовано в дослідженнях П.Атутова, Ю.Гільбуха, Є.Клімова, М.Захарова, Г.Костюка, В.Моляко, Є.Павлютенкова, В.Симоненка, В.Сидоренка, С.Чистякова, Б.Федоришина, М.Янцура.

Характеризуючи соціальну ситуацію розвитку старших школярів, можна стверджувати, що вибір подальшого життєвого шляху, самовизначення являє собою афективний центр їхньої життєвої ситуації, є особистісним новоутворенням старшого шкільного віку. Перед учнями постають

фундаментальні задачі соціального й особистісного самовизначення: як знайти своє місце в житті, вибрати справу у відповідності зі своїми можливостями й здібностями, як стати справжніми людьми, у чому сенс життя і багато інших. Юнаки і дівчата прагнуть зайняти внутрішню позицію дорослої людини, усвідомити себе членами суспільства, визначити себе у світі, тобто зрозуміти себе і свої можливості поряд з розумінням свого місця й призначення в житті.

Самовизначення – найважливіше досягнення особистості, яке ґрунтується на стійко сформованих інтересах, і прагненнях суб'єкта, спирається на формуванні світогляду і пов'язане з новим сприйняттям часу. Молода людина задає собі питання: що значу я в цьому житті? Які мої можливості? Яке місце я займаю в цьому світі? З точки зору самосвідомості, самовизначення характеризується усвідомленням себе як члена суспільства, і конкретизується в новій суспільно-значущій позиції. На думку Т.А. Арканцевої і Є.П. Авдученко, дитина перебуває на віковому перехресті вибору в самому широкому сенсі цього слова. Соціальна ситуація задається ситуацією множинних соціальних виборів. У зв'язку з необхідністю самовизначення в юнацькому віці відбувається зміна навчальної мотивації. Навчання починає розглядатися молодими людьми як передумова майбутньої професії, тому в якості провідного виду діяльності в даному віці називають навчально-професійну діяльність. Професійна орієнтація навчальної діяльності спирається на головні інтереси особистості [1].

На наш погляд на процес професійного самовизначення школяра активно впливає ряд чинників, а саме:

- соціальні (матеріальні стимули, престиж, соціальне становище);
- соціально-психологічні (вплив соціуму – сім'ї, однокласників, друзів);
- психологічні (переконання та схильності особистості, рівень її інтелектуального і особистісного розвитку, інтереси);
- психофізіологічні особливості (задатки та здібності, особливості нервової системи, темперамент).

Основними особистісними факторами, що активізують вибір майбутньої професії, є потреба особистості у професійному самовизначенні (предметом якої є конкретна ділянка об'єктивної реальності) і потреба у визначенні сенсу життя (предметом якої є власна особистість, як суб'єкт діяльності). Потреба у професійному самовизначенні – це головне для особистості підліткового віку.

Професійне самовизначення встановлює відповідність між індивідуально-психологічними, особистісними особливостями та специфічними вимогами тієї або іншої професії. З огляду на це, М. Піддячний визначає такі його види:

- довідкове, в ході якого школярі з'ясовують для себе існуючі канали працевлаштування, вимоги прийому на роботу і навчання, можливості освоєння різних професій, терміни підготовки, систему оплати праці, санітарно-гігієнічні умови та професійний ріст;
- діагностичне, спрямоване на вивчення особистості, її інтересів, нахилів, здібностей з метою виявлення відповідності їх професії, що обирається;
- формуюче, мета якого – здійснювати керівництво, корекцію вибору професії школярами [3].

Педагогічне керівництво професійним самовизначенням передбачає організацію й здійснення координуючого впливу на психологію старшокласника відповідними педагогічними засобами з метою підготовки учня до свідомого та самостійного вибору професії. Педагогічне керівництво процесом професійного самовизначення не слід розглядати як обмеження принципу свободи вибору професії, оскільки: професійне самовизначення не обмежує свободу дій особистості; вільний вибір професії не відбувається стихійно; вибір професії передбачає співвіднесення власних якостей і можливостей з вимогами, які висуває кожна професія; вільний вибір професії повинен підпорядковуватися свідомій необхідності особистості, а прагнення та наміри особистості повинні узгоджуватися з потребами суспільства.

Таким чином, аналіз праць і власні спостереження дають підставу вважати, що підготовка учнівської молоді до професійного самовизначення – це складний довготривалий процес, здійснення якого можливе лише за умови врахування

соціально-економічних змін у суспільстві та індивідуально-психологічних особливостей кожного школяра. Лише спільними зусиллями ми можемо успішно розв'язати важливе і відповідальне завдання – підготувати всебічно розвинених, працьовитих, активних працівників, які свідомо обирають свій професійний шлях.

Бібліографія:

1. Андерсонс Г. В. Індивідуалізація профільного навчання школярів. *Гуманізація освіти*. 2007. № 3. С. 94-99.
2. Мельник О.В. Проблеми професійної орієнтації учнівської молоді та перспективні напрями їх вирішення *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*: Зб. наук. праць. Вип 1. №15. С.283-293.
3. Піддячний М.І. Організаційно-педагогічні умови підготовки старшокласників до професійного самовизначення у міжшкільних навчально-виробничих комбінатах / АПН України Інститут проблем виховання: Дис. канд. пед. наук. К., 2002. 181 с.

Тетяна Бербец,
к.пед.н.,

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОСТІЙНОЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

berbec08@ukr.net

В розумінні самостійної роботи учнів у навчальному процесі існує багато різних точок зору. Визначаючи дидактико-методичні підходи до організації самостійної роботи учнів, ми враховували творчі надбання видатних науковців традиційної педагогіки та новітні концепції навчання. Теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури допоміг визначити, що існують різні підходи до організації самостійної роботи (М. Дайрі, П. Дмитренко, Г. Ігнатенко,